

Рамкова конвенция за защита на националните малцинства

Ратифицирана от 38-о Народно събрание със закон, приет на 18.02.1999 г. - ДВ, бр. 18 от 1999 г. Издадена от Министерството на външните работи, обн., ДВ, бр. 78 от 3.09.1999 г., в сила за Република България от 1.09.1999 г.

Държавите - членки на Съвета на Европа, и другите държави, подписали тази Рамкова конвенция;

считайки, че целта на Съвета на Европа е да постигне по-тясно единство между неговите членове с цел съхраняване и осъществяване на принципите и идеалите, които са тяхно общо наследство;

считайки, че един от начините за осъществяване на тази цел е защитата и по-нататъшното развитие на правата на човека и основните свободи;

водени от желанието да продължат прилагането на Декларацията на държавните и правителствените ръководители на държавите - членки на Съвета на Европа, приета във Виена на 9 октомври 1993 г.;

решени да защитят съществуването на национални малцинства в рамките на съответните си територии;

считайки, че досегашните превратности на европейската история са доказали, че защитата на националните малцинства е от съществено значение за стабилността, демократичната сигурност и мира на този континент;

считайки, че едно плуралистично и истински демократично общество следва не само да зачита етническата, културната, езиковата и религиозната идентичност на всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, но и да създава подходящи условия за изразяване, запазване и развитие на тази идентичност;

считайки, че е необходимо да бъде създадена атмосфера на търпимост и диалог, за да може културното многообразие да бъде източник и фактор не за разделение, а за обогатяване на всяко общество;

считайки, че изграждането на една толерантна и благоденстваща Европа не зависи единствено от сътрудничеството между държавите, но изисква и трансгранично сътрудничество между местните и регионалните власти, като се зачита конституционното устройство и териториалната цялост на всяка държава;

имайки предвид Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и протоколите към нея;

имайки предвид ангажиментите по отношение защитата на националните малцинства, съдържащи се в конвенциите и декларациите на ООН, както и в документите на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа, по-специално в Документа от Копенхаген от 29 юни 1990 г.;

решени да определят принципите, които следва да се спазват, и произтичащите от тях задължения за осигуряване в държавите членки и в други държави, които могат да станат страни по настоящия документ, на ефективна защита на националните малцинства и на правата и свободите на лицата, принадлежащи към тези малцинства, при зачитане върховенството на правото, териториалната цялост и националния суверенитет на държавите;

решени да прилагат принципите, провъзгласени в тази Рамкова конвенция, чрез националното законодателство и чрез подходяща правителствена политика, се споразумяха, както следва:

Раздел I

Член 1

Защитата на националните малцинства и на правата и свободите на лицата, принадлежащи към тези малцинства, е неделима част от международната защита на правата на човека и като такава представлява област от международното сътрудничество.

Член 2

Разпоредбите на тази Рамкова конвенция се прилагат добросъвестно, в дух на разбирателство и търпимост и в съответствие с принципите на добросъседство, приятелски отношения и сътрудничество между държавите.

Член 3

1. Всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, има правото на свободен избор дали да бъде третирано като такова или не, като нито от този избор, нито от упражняването на правата, свързани с този избор, не могат да произтекат каквито и да било неблагоприятни последици.

2. Лицата, принадлежащи към национални малцинства, могат да упражняват правата и да се ползват от свободите, произтичащи от принципите, провъзгласени в тази Рамкова конвенция, както индивидуално, така и съвместно с други лица.

Раздел II

Член 4

1. Страните се задължават да гарантират на всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, правото на равенство пред закона и на равна защита от закона. В това отношение се забранява всякаква дискриминация, основана на принадлежност към национално малцинство.

2. Страните се задължават да приемат, ако е необходимо, подходящи мерки за утвърждаване във всички области на икономическия, социалния, политическия

и културния живот на пълно и ефективно равенство между лицата, принадлежащи към национални малцинства, и тези от мнозинството. В това отношение те надлежно отчитат специфичните условия, в които се намират лицата, принадлежащи към национални малцинства.

3. Мерките, приети в съответствие с т. 2, не се считат за проява на дискриминация.

Член 5

1. Страните се задължават да насърчават развитието на условия, необходими за лицата, принадлежащи към национални малцинства, да поддържат и развиват своята култура, както и да съхраняват най-важните елементи на своята идентичност, а именно - религия, език, традиции и културно наследство.

2. Без това да засяга мерките, приети в рамките на общата им политика за интегриране, страните се въздържат от провеждане на политика или дейности, насочени към асимилиране на лица, принадлежащи към национални малцинства, против тяхната воля и защитават тези лица от всяко действие, целящо такава асимилация.

Член 6

1. Страните насърчават духа на търпимост и диалога между различните култури и приемат действени мерки за поощряване на взаимното уважение, разбирателството и сътрудничеството между всички лица, живеещи на тяхна територия, независимо от етническата, културната, езиковата или религиозната им идентичност, по-специално в областта на образованието, културата и средствата за масово осведомяване.

2. Страните се задължават да приемат подходящи мерки за защита на лицата, които могат да бъдат подложени на заплахы или дискриминационни, враждебни или насилствени действия, поради тяхната етническа, културна, езикова или религиозна идентичност.

Член 7

Страните осигуряват зачитане правото на всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, на свобода на мирните събрания, свобода на сдружаване, свобода на изразяване и свобода на мисълта, съвестта и вероизповеданието.

Член 8

Страните се задължават да признаят на всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, правото да изповядва своята религия или убеждения, както и правото да създава религиозни институции, организации и сдружения.

Член 9

1. Страните се задължават да признаят, че правото на свобода на изразяване на всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, включва свободата да изразява мнение, да получава и разпространява информация и идеи на езика на малцинството без намеса на държавни власти и независимо от границите. Страните осигуряват, в рамките на своите правни системи, лицата, принадлежащи към национално малцинство, да не бъдат дискриминирани по отношение на достъпа до средствата за масово осведомяване.
2. Точка 1 не препятства страните да въведат разрешителен режим без дискриминация и на основата на обективни критерии за дейността на радио- и телевизионните компании и производителите на кинематографична продукция.
3. Страните не препятстват създаването и използването на печатни средства за масово осведомяване от лица, принадлежащи към национални малцинства. В рамките на правната уредба на радиоизлъчванията и телевизионните предавания, доколкото това е възможно и в съответствие с разпоредбите на т. 1, страните осигуряват на лицата, принадлежащи към национални малцинства, възможността да създават и използват свои собствени средства за масово осведомяване.
4. В рамките на своите правни системи страните приемат подходящи мерки за улесняване достъпа до средствата за масово осведомяване на лицата, принадлежащи към национални малцинства, с цел насърчаване на търпимост и допускане на културен плюрализъм.

Член 10

1. Страните се задължават да признаят на всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, правото свободно и без намеса да използва езика на неговото малцинство в личния и обществения живот както устно, така и писмено.
2. В области, населени традиционно или в значителна степен с лица, принадлежащи към национални малцинства, при заявено желание от тези лица и при положение, че това желание съответства на действителна необходимост, страните полагат усилия за осигуряване, доколкото е възможно, на условия за ползване на езика на малцинството в отношенията между тези лица и административните органи.
3. Страните се задължават да гарантират на всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, правото да бъде уведомено в най-кратък срок на разбираем за него език за причините за арестуването му, за естеството и основанието на предявеното срещу него обвинение, както и правото да се защитава на този език, като ползва при необходимост безплатни услуги на преводач.

Член 11

1. Страните се задължават да признаят на всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, правото да използва своето фамилно (бащино) име и

лични имена на езика на малцинството и правото на тяхното официално признаване, съгласно условията, предвидени в правната им система.

2. Страните се задължават да признаят на всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, правото да излага публично на езика на неговото малцинство обозначения, надписи и друга информация от частен характер.

3. В области, традиционно населени със значителен брой лица, принадлежащи към национално малцинство, страните се стремят в рамките на своите правни системи, включително, ако това е уместно, и на споразумения с други държави, и отчитайки своите специфични местни условия, да поставят също така и на езика на малцинството надписи за традиционни местни наименования, имена на улици и други топографски обозначения с обществено предназначение, ако съществува достатъчна необходимост от такива обозначения.

Член 12

1. Страните, ако е необходимо, приемат мерки в областта на образованието и научноизследователската дейност за насърчаване познанията за културата, историята, езика и религията на техните национални малцинства, както и на мнозинството.

2. В този контекст страните по-специално осигуряват възможности за обучение на преподаватели и достъп до учебници и улесняват контактите между ученици и преподаватели от различни общности.

3. Страните се задължават да утвърждават равни възможности за достъп до образование на всички степени за лицата, принадлежащи към национални малцинства.

Член 13

1. В рамките на своите образователни системи страните признават на лицата, принадлежащи към национално малцинство, правото да създават и управляват свои собствени частни учебни заведения за образование и професионално обучение.

2. Упражняването на това право не предполага каквото и да е финансово задължение за страните.

Член 14

1. Страните се задължават да признаят на всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, правото да изучава езика на своето малцинство.

2. В области, населени традиционно или в значителна степен с лица, принадлежащи към национални малцинства, ако съществува достатъчна необходимост, страните се стремят, доколкото е възможно и в рамките на своите образователни системи, да осигурят възможност лицата, принадлежащи към

тези малцинства, да изучават езика на малцинството или да бъдат обучавани на този език.

3. Точка 2 на този член се прилага, без това да накърнява изучаването на официалния език или преподаването на този език.

Член 15

Страните се задължават да създават необходимите условия за ефективното участие на лицата, принадлежащи към национални малцинства, в културния, социалния и икономическия живот, както и в обществените дейности, по-специално онези, които ги засягат.

Член 16

Страните се въздържат от мерки, които, променяйки съотношението на населението в области, населени с лица, принадлежащи към национални малцинства, целят ограничаване на правата и свободите, произтичащи от принципите, провъзгласени в тази Рамкова конвенция.

Член 17

1. Страните се задължават да не създават препятствия за правото на лицата, принадлежащи към национални малцинства, да установяват и поддържат, свободно и безпрепятствено, контакти през границите с лица, законно пребиваващи в други държави, и по-специално с тези, с които те имат обща етническа, културна, езикова или религиозна идентичност или общо културно наследство.

2. Страните се задължават да не създават препятствия за правото на лицата, принадлежащи към национални малцинства, да участват в дейността на неправителствени организации както на национално, така и на международно ниво.

Член 18

1. Страните полагат усилия за сключване, ако е необходимо, на двустранни и многостранни споразумения с други държави, по-специално съседни държави, с цел осигуряване защитата на лицата, принадлежащи към съответните национални малцинства.

2. Страните, ако е уместно, приемат мерки за насърчаване на трансграничното сътрудничество.

Член 19

Страните се задължават да зачитат и осъществяват принципите, съдържащи се в тази Рамкова конвенция, като въвеждат, ако е необходимо, само онези ограничения, рестриктивни мерки или изключения, които са предвидени в международноправните документи, в частност в Конвенцията за защита на

правата на човека и основните свободи и протоколите към нея, доколкото те са приложими по отношение на правата и свободите, произтичащи от горепосочените принципи.

Раздел III

Член 20

При упражняването на правата и свободите, произтичащи от принципите, провъзгласени в тази Рамкова конвенция, всяко лице, принадлежащо към национално малцинство, зачита националното законодателство и правата на другите, в частност правата на лицата, принадлежащи към мнозинството или към други национални малцинства.

Член 21

Никоя от разпоредбите на тази Рамкова конвенция не може да се тълкува като предполагаща каквото и да е право на лице да предприема дейност или да извършва действие, противоречащи на основните принципи на международното право и в частност на суверенното равенство, териториалната цялост и политическата независимост на държавите.

Член 22

Никоя от разпоредбите на тази Рамкова конвенция не може да се тълкува като ограничаваща или накърняваща правата на човека и основните свободи, които биха могли да бъдат гарантирани съгласно законите на която и да е договаряща страна или съгласно всяко друго споразумение, по което тя е страна.

Член 23

Правата и свободите, произтичащи от принципите, провъзгласени в тази Рамкова конвенция, доколкото те са предмет на съответна разпоредба на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и на протоколите към нея, се разбират в съответствие с тези техни разпоредби.

Раздел IV

Член 24

1. Комитетът на министрите на Съвета на Европа следи за прилагането на тази Рамкова конвенция от договарящите страни.

2. Страните, които не са членки на Съвета на Европа, участват в механизма на прилагането съгласно условия, които ще бъдат определени допълнително.

Член 25

1. В срок от една година след влизането в сила на тази Рамкова конвенция по отношение на договаряща страна последната предоставя на генералния секретар на Съвета на Европа пълна информация за законодателните и други мерки, приети от нея за осъществяване на принципите, провъзгласени в тази Рамкова конвенция.

2. Впоследствие всяка страна предоставя на генералния секретар, периодично и винаги когато Комитетът на министрите отправя искане за това, всяка друга допълнителна информация, отнасяща се до прилагането на тази Рамкова конвенция.

3. Генералният секретар предава на Комитета на министрите информацията, предоставена в съответствие с разпоредбите на този член.

Член 26

1. При преценяване доколко мерките, приети от страните, са подходящи за осъществяване на принципите, провъзгласени в тази Рамкова конвенция, Комитетът на министрите се подпомага от консултативен комитет, чиито членове притежават призната компетентност в областта на защитата на националните малцинства.

2. Съставът и процедурните правила на консултативния комитет се определят от Комитета на министрите в срок от една година след влизането в сила на тази Рамкова конвенция.

Раздел V

Член 27

Тази Рамкова конвенция е открита за подписване от държавите - членки на Съвета на Европа. До датата на влизане в сила на конвенцията тя е открита за подписване и от всяка друга държава, поканена от Комитета на министрите да я подпише. Тя подлежи на ратификация, приемане или одобряване. Документите за ратификация, приемане или одобряване се депозират при генералния секретар на Съвета на Европа.

Член 28

1. Тази Рамкова конвенция влиза в сила от първия ден на месеца, следващ изтичането на период от три месеца след датата, на която дванадесет държави - членки на Съвета на Европа, са изразили своето съгласие за обвързване с конвенцията в съответствие с разпоредбите на чл. 27.

2. По отношение на всяка държава членка, която впоследствие изрази своето съгласие за обвързване с Рамковата конвенция, същата влиза в сила от първия ден на месеца, следващ изтичането на период от три месеца след датата на депозиране на документа за ратификация, приемане или одобряване.

Член 29

1. След влизането в сила на тази Рамкова конвенция и след консултации с договарящите държави Комитетът на министрите на Съвета на Европа може да покани за присъединяване към конвенцията, с решение, прието с мнозинството, предвидено в член 20.d от Статута на Съвета на Европа, всяка държава - нечленка на Съвета на Европа, която, след като е била поканена да я подпише в съответствие с разпоредбите на чл. 27, все още не е направила това, и всяка друга държава нечленка.

2. По отношение на всяка присъединила се държава Рамковата конвенция влиза в сила от първия ден на месеца, следващ изтичането на период от три месеца след датата на депозиране на документа за присъединяване при генералния секретар на Съвета на Европа.

Член 30

1. Всяка държава може, при подписването или при депозирането на своя документ за ратификация, приемане, одобряване или присъединяване, да посочи територията или териториите, за чиито международни отношения тя е отговорна, по отношение на които тази Рамкова конвенция ще се прилага.

2. Всяка държава може по всяко време след това с декларация, адресирана до генералния секретар на Съвета на Европа, да разшири прилагането на тази Рамкова конвенция върху всяка друга територия, посочена в декларацията. Рамковата конвенция влиза в сила по отношение на тази територия от първия ден на месеца, следващ изтичането на период от три месеца след датата на получаване на такава декларация от генералния секретар.

3. Всяка декларация, направена в съответствие с двете предходни точки, може да бъде оттеглена по отношение на която и да е територия, посочена в тази декларация, чрез писмено уведомление, адресирано до генералния секретар. Оттеглянето влиза в сила от първия ден на месеца, следващ изтичането на период от три месеца след датата на получаване на такова уведомление от генералния секретар.

Член 31

1. Всяка страна може по всяко време да денонсира тази Рамкова конвенция чрез писмено уведомление, адресирано до генералния секретар на Съвета на Европа.

2. Такова денонсиране влиза в сила от първия ден на месеца, следващ изтичането на период от шест месеца след датата на получаване на уведомлението от генералния секретар.

Член 32

Генералният секретар на Съвета на Европа уведомява държавите - членки на съвета, другите подписали държави и всяка държава, която се е присъединила към тази Рамкова конвенция, за: а. всяко подписване; б. депозирането на всеки документ за ратификация, приемане, одобряване или присъединяване; в. всяка дата на влизане в сила на тази Рамкова конвенция в съответствие с чл. 28, 29 и 30; г. всяко друго действие, уведомление или съобщение, отнасящо се до тази Рамкова конвенция.

В уверение на което долуподписаните, надлежно упълномощени за това, подписаха тази Рамкова конвенция.

Съставена в Страсбург на 1 февруари 1995 г. на английски и френски език, като и двата текста имат еднаква сила, в единствен екземпляр, който остава на съхранение в архивите на Съвета на Европа. Генералният секретар изпраща заверени копия от него на всяка държава-членка на Съвета на Европа, и на всяка държава, поканена да подпише или да се присъедини към тази Рамкова конвенция.